

Juridiska fakultetsstyrelsen
Adjungerad universitetsadjunkt Jesper Blomberg
Professor Vilhelm Persson
Professor Henrik Wenander

Finansdepartementet

Remiss: Brådskande remiss av promemorian Insatser på plan- och byggområdet med anledning av invasionen av Ukraina

Fi2022/00934

Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, som har anmodats att yttra sig över rubricerad promemoria, får härmed avge följande yttrande. Yttrandet har utarbetats av adjungerade universitetsadjunkten Jesper Blomberg samt professorerna Vilhelm Persson och Henrik Wenander.

I promemorian föreslås att plan- och byggregleringen i vissa avseenden ska anpassas till beslut om tillfälligt skydd enligt EU:s s.k. massflyktsdirektiv. Vidare föreslås två förordningar som avser att underlätta mottagandet av personer som avser att söka asyl eller har sökt asyl. Förordningarna innebär undantag från flera av de krav som normalt gäller enligt plan- och byggregleringen för vissa slags boenden för utlänningar, förutsatt att de åtgärder som vidtas återställs senast vid utgången av 2022.

Fakultetsstyrelsen har i huvudsak inte någon invändning mot förslagen i promemorian. I nuvarande situation är det angeläget att det snabbt införs reglering som möjliggör att ett behov av ökat mottagande av personer från Ukraina kan mötas. Fakultetsstyrelsen har emellertid några kommentarer till förslagen.

För det första kan framhållas att de två nya förordningar som föreslås innebär omfattande undantag från plan- och byggregleringen. Det kan medföra komplexa rättsliga följdverkningar och behov av proportionalitetsbedömningar. Exempelvis kan det uppkomma frågor om hur förslaget om att hänsyn inte behöver tas till bestämmelser i 2 kap. 10 § plan- och bygglagen (2010:900) och 5 kap. miljöbalken (10 § i den föreslagna förordningen om undantag från plan- och byggregler för enkla förläggningar för vissa utlänningar) förhåller sig till vissa unionsrättsliga regler om miljö kvalitetsnormer. Det inte varit möjligt för fakultetsstyrelsen att överblicka sådana eventuella konsekvenser, särskilt mot bakgrund av den korta remisstiden.

För det andra anser fakultetsstyrelsen att 13 respektive 16 § i förslagen till de nya förordningarna är olyckligt formulerade. Enligt förslagen ”kan” byggnadsnämnden besluta om ingripande och påföljder. Detta ska ses i förhållande till det tillsynsansvar som följer av 11 kap. plan- och bygglagen, av vilket följer att byggnadsnämnden ”ska” pröva förutsättningarna för och behovet av att ingripa eller besluta om en påföljd. Att det i den ena författningen står ”kan” och i den

andra ”ska” riskerar att leda till oklarhet och missförstånd. Av författningskommentaren (s. 41 och 49 i promemorian) framgår att bestämmelserna syftar till att upplysa om byggnadsnämndens tillsynsansvar. Enligt fakultetsstyrelsens mening skulle detta syfte uppnås på ett tydligare sätt genom att i den föreslagna förordningen om undantag från plan- och byggregler för kommunala ankomstboenden för vissa utlänningar ta in formuleringen ”Bestämmelser om ingripanden och påföljder för det fall byggnadens utformning inte återställts eller användning inte återgått till den ursprungliga när den tid som anges i 5 § har löpt ut, finns i 11 kap. plan- och bygglagen” och motsvarande i den andra föreslagna förordningen.

För det tredje anser fakultetsstyrelsen i ett mer generellt rättssystematiskt perspektiv att det är olyckligt om plan- och byggregleringen delas upp i allt för många författningar med snäva tillämpningsområden. Detta leder till att överskådligheten minskar och ökar risken för att någon bestämmelse av misstag inte uppmärksammas. Det faktum att regleringen i de föreslagna förordningarna är så strikt tidsbegränsad kan i och för sig motivera att den hålls separerad i särskilda författningar. För det fall det visar sig att regleringen – eller delar av den – bör förlängas att gälla även efter utgången av 2022, bör övervägas en samordning med befintliga bestämmelser i plan- och byggförordningen (2011:338) om tillfälliga anläggningsboende m.m.

Enligt delegation

Jesper Blomberg

Vilhelm Persson

Henrik Wenander